

USO DOS TEST

I Parte

Os test constitúen unha das tecnoloxías máis usadas polos psicólogos e psicólogas no exercicio da súa profesión. A utilización ética e deontolóxica destes require por un lado instrumentos de medida que teñan unhas propiedades psicométricas axeitadas e por outro, que os/ás profesionais teñan a preparación técnica indicada para o seu uso. Dada a diversificación da especialización da formación, non todos os/ás profesionais da psicoloxía están igualmente cualificados en todas as áreas; enfrontándose en ocasións a praxes inadecuadas. O noso Código Deontolóxico no artigo 6 establece noutros os principios: "... sentido de responsabilidade, honestidade, sinceridade para cos clientes, prudencia na aplicación de instrumentos e técnicas, competencia profesional, solidez da fundamentación obxectiva e científica das súas intervencións profesionais"; e no artigo 17 esixe o recoñecemento dos seus límites da súa competencia e as limitacións das súas técnicas; estará profesionalmente preparado e especializado na utilización de métodos, instrumentos, técnicas e procedementos que adopte no seu traballo. Forma parte do seu traballo o esforzo continuado de actualización da súa competencia profesional. O artigo 18 remarca que non utilizará medios ou procedementos que non se atopen suficientemente contrastados; no caso de investigacións para poñer a proba técnicas ou instrumentos novos, non contrastados, fará sabelo aos seus clientes antes da súa utilización.

Por outro lado a realidade mostra os flagrantes incumprimentos e abusos que se contemplan pasivamente en moitas ocasións en relación ao uso dos test: destacar o uso por persoas que non poseen a formación específica para elo; atendendo ao artigo 19 "Todo tipo de material estritamente psicolóxico, tanto de avaliación, canto de intervención ou tratamento, queda reservado o uso dos/as psicólogos/as, quen por outra parte absteranse de facilitalos a outras persoas non competentes. Os/As psicólogos/As xestionarán ou no seu caso garantirán a debida custodia dos documentos psicolóxicos". Referente á conservación dos rexistros nas institucións, por un lado poden resultar moi valiosos os rexistros lonxitudinais; se ben por outro lado fai posible que se cometan abusos como as interferencias incorrectas de datos obsoletos e acceso non autorizado para propósitos diferentes da avaliación orixinal. En base ao artigo 46: "Os rexistros escritos e electrónicos de datos psicolóxicos, entrevistas e resultados de probas, se son conservados durante certo tempo, serán baixo a responsabilidade persoal do psicólogo en condicións de seguridade e segredo que impidan o acceso a eles de persoas alleas".

Asegurar un almacenaxe seguro conleva protexer a integridade dos test, non adestrando ás persoas cos propios materiais ou con outros que poden influír de forma inapropiada no rendemento dos test.

II Parte

Outra práctica pouco profesional é que os clientes ou clientas completen os test na súa casa. Na tese doutoral de Javier Urra (2007), unha das conclusións apunta que o 46,7 % posibilita que os clientes ou clientas cumprimenten os test (que non son escalas de auto-observación) na súa casa, aínda que sexa puntualmente. É importante que os suxeitos cumprimenten as probas en presenza do psicólogo ou psicóloga, o que facilita apreciar outros factores de distorsión, como a fatiga, a baixa motivación, a dificultade de comprensión dos ítems ou actitudes excesivamente suspicaces, entre outras, que se deberán ponderar na interpretación da proba e incorporar na valoración xeral. Desta maneira evítase tamén o asesoramento de terceiras persoas mentres se completa.

Destacar a importancia da confidencialidade dos rexistros das probas; o acceso de terceiras persoas distintas do suxeito avaliado require do consentimento expreso para entregar os datos. O artigo 40 do noso Código Deontolóxico establece que toda información que a psicóloga ou psicólogo recolle no exercicio da súa profesión, está suxeita a un deber e a un dereito de segredo profesional, do que só poderá ser eximido polo consentimento expreso do cliente ou clienta.

O artigo 41 especifica que a información obtida só se pode comunicar a terceiras persoas con expresa autorización da persoa interesada e dentro dos límites desa autorización. Se ben o artigo 25 especifica que o suxeito dunha intervención psicolóxica ten dereito a toda a información relativa á propia intervención; se son menores este dereito á información recae sobre os pais, nais, titoras ou titores.

Outro aspecto importante fai referencia ao uso de internet: algúns tests aparecen en internet sen a autorización de autores nin de editores, violando os dereitos de copyright, e sen ningunha precaución en relación coa seguridade dos tests. A difusión dos tests e o acceso destes a toda a poboación propón un problema que o psicólogo ou psicóloga ten que ter en conta no proceso de avaliación e na fiabilidade dos resultados.

Os psicólogos e psicólogas que elixen servizos de cualificación e interpretación (incluídos os servizos automatizados) manteñen a responsabilidade da aplicación axeitada, a interpretación e o uso dos instrumentos de avaliación.

En definitiva, a mala praxe implica consecuencias negativas non só para o cliente ou clienta, senón tamén para a psicóloga ou psicólogo e para a colectividade psicolóxica; de aí a prioridade de poñer todos os medios que estean ao noso alcance para fomentar o cumprimento dos códigos e normativas existentes.

Véxase o número monográfico dedicado ao tema "A opinión dos psicólogos españois sobre o uso dos tests", na revista *Papeles del Psicólogo* 2010. Vol. 31 (1), pp. 108-121.

Mención interese: www.cop.es (Consejo General de la Psicología. Comisión de Test).